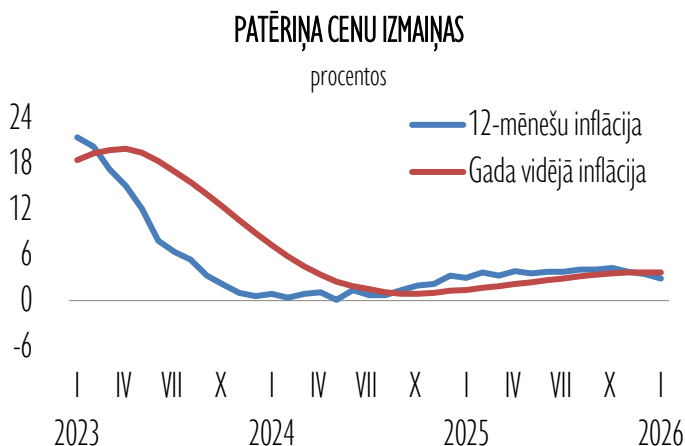

Par patēriņa cenām 2026. gada janvārī

Janvārī patēriņa cenu dinamika turpina stabilizēties – zemāks pārtikas cenu spiediens un pakalpojumu cenu kritums

Janvārī bija vērojama mēnesim neraksturīga cenu dinamika – straujš pakalpojumu cenu kritums un zemāks pārtikas cenu spiediens ierobežoja tradicionāli janvārim raksturīgo cenu pieaugumu.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2026. gada janvārī, salīdzinot ar 2025. gada decembri, patēriņa cenu līmenis saglabājās nemainīgs. Precēm tas pieauga par 0,3 %, bet pakalpojumiem samazinājās par 0,8 %.

Janvāris tradicionāli raksturojas ar cenu pieaugumu, ko galvenokārt nosaka nodokļu likmju un regulēto tarifu izmaiņas, kas parasti stājas spēkā gada sākumā. Šogad janvārī patēriņa cenu līmenis saglabājās nemainīgs – līdzīga situācija iepriekš bija novērota 2022. gadā un vēl pirms tam 2018. gadā, kad cenas janvārī arī nemainījās. Šī gada cenu dinamiku visvairāk ietekmēja janvārim raksturīgs ar mājokli saistīto preču un pakalpojumu cenu kāpums, ko noteica elektroenerģijas cenu un tarifu pieaugums, dabasgāzes tarifu un akcīzes nodokļa palielināšanās, kā arī dabas resursu nodokļa likmes paaugstināšana atkritumu savākšanas pakalpojumiem. Vienlaikus kopējo preču cenu kāpumu lielā mērā kompensēja zemākas pakalpojumu cenas, kas raksturīgas ziemas sezonai – pasažieru aviopārvadājumiem, atpūtas un izmitināšanas pakalpojumiem. Pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenām janvārī parasti ir raksturīgs sezonāls kāpums, tomēr šogad tas bija mērenākais šajā mēnesī kopš 2018. gada. Kā ierasts, arī šogad būtiskāko palielinošo ietekmi atstāja sezonālais svaigo dārzeņu cenu pieaugums. Līdzīgi arī zemo cenu grozā iekļauto preču cenas janvārī kopumā nedaudz pieauga, galvenokārt dārzeņu segmentā sezonālo faktoru dēļ, taču, salīdzinot ar 2025. gada maiju, tās joprojām bija par 0,6 % zemākas. Kopumā mērenāks pārtikas cenu kāpums nekā parasti apstiprina, ka iniciatīva joprojām palīdz mazināt spiedienu uz pārtikas inflāciju.

Preču sektorā lielākā palielinošā ietekme janvārī bija cenu pieaugumam ar mājokli saistītiem energoresursiem, kas kopā kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,3 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam elektroenerģijai par 7,3 % un dabasgāzei par 6,2 %. Elektroenerģijas cenu kāpumu noteica gan faktiskās maksas par jaudas uzturēšanu pieaugums mājāsaimniecībām ar “Pamata” tarifu plānu un pieslēguma jaudu līdz 25 ampēriem, noslēdzoties 2023. gadā ieviestajam valsts atbalstam tarifu pieauguma ierobežošanai, gan elektroenerģijas cenu kāpums biržā. Biržas cenas pieauga augstāka patēriņa dēļ, sasniedzot augstāko līmeni pēdējo gadu laikā, ko galvenokārt ietekmēja aukstāki un mazāk vējaini laikapstākļi. Savukārt cenu pieaugumu dabasgāzei noteica no 1. janvāra ieviestie jaunie sadales tarifi un palielinātā akcīzes nodokļa likme par dabasgāzi. Cenas mēreni pieauga arī siltumenerģijai – kāpums par 0,4 % un cietajam kurināmajam – par 0,7 %.

Pēc straujā krituma iepriekšējā gada pēdējos mēnešos janvārī pieauga alkoholisko dzērienu cenas – par 1,9 %, palielinot kopējo patēriņa cenu līmeni par 0,1 procentpunktu. Cenu kāpums bija vērojams visās alkoholisko dzērienu grupās, tomēr lielākā palielinošā ietekme bija stipro alkoholisko dzērienu sadārdzinājumam. Cenu pieaugumu galvenokārt noteica sezonālu akciju noslēgšanās pēc svētku perioda.

Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem janvārī cenas pieauga par 0,3 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Cenu kāpumu galvenokārt veicināja svaigu un atdzesētu dārzeņu, kā arī gaļas cenu sadārdzinājums, savukārt būtiskākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam kafijai.

Pārtikas produktu cenas pasaulē janvārī turpināja samazināties piekto mēnesi pēc kārtas – par 0,4 %, un bija par 0,6 % zemākas nekā pirms gada. Kopējo cenu kritumu noteica piena produktu, gaļas un cukura cenu kritums, kas pārsniedza graudaugu un augu eļļu cenu kāpumu. Visstraujāk janvārī samazinājās piena produktu cenas, sārūkot jau septīto mēnesi pēc kārtas. Kritumu galvenokārt noteica siera un sviesta cenu samazinājums, ko veicināja pastiprināta konkurence pasaules tirgū, augsts piedāvājums Eiropā un ASV, uzkrātie krājumi un sezonāli lielāka piena tauku pieejamība. Savukārt piena pulveru cenas nedaudz pieauga, atjaunojoties importa pieprasījumam Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā un daļā Āzijas, tomēr kopējo piena cenu kritumu tas nespēja kompensēt. Gaļas cenas janvārī kopumā samazinājās, galvenokārt cūkgaļas cenu krituma dēļ, ko noteica vājš globālais pieprasījums un plašs piedāvājums Eiropā, tostarp uzkrājumu realizācija pēc gada nogales svētkiem. Liellopu un aitu gaļas cenas saglabājās salīdzinoši stabilas, savukārt putnu gaļas cenas pieauga, ko veicināja spēcīgs globālais pieprasījums un cenu kāpums Brazīlijā. Cukura cenas pēc kāpuma decembrī janvārī atkal samazinājās, ko noteica gaidas par būtisku globālā piedāvājuma pieaugumu – paredzamo ražošanas atjaunojumu Indijā, labas ražas perspektīvām Taizemē un kopumā labvēlīgu piedāvājumu Brazīlijā 2025./2026. sezonā. Graudaugu cenas janvārī saglabājās salīdzinoši stabilas. Kviešu cenas tikai nedaudz saruka, jo spēcīgu eksportu no Austrālijas un Kanādas, kā arī bažas par laikapstākļiem ASV un Krievijā, līdzsvaroja labas ražas perspektīvas Argentīnā un lielie pasaules krājumi. Kukurūzas cenas turpināja mēreni samazināties, neraugoties uz bioetanola pieprasījumu ASV un laikapstākļu riskiem Dienvidamerikā. Savukārt rīsa cenas janvārī pieauga, ko veicināja pieprasījuma kāpums, īpaši aromātiskajām šķirnēm. Pretēji iepriekšējiem mēnešiem augu eļļu cenas janvārī pieauga straujāk, ko noteica palmu, sojas un saulespuķu eļļu sadārdzināšanās – sezonāli zemākas ražošanas perspektīvas Dienvidaustrumāzijā, ierobežotāks piedāvājums Dienvidamerikā un stabils pieprasījums biodegvielas ražošanai ASV. Savukārt rapšu eļļas cenas nedaudz samazinājās labas pieejamības dēļ ES.

Lielākā samazinošā ietekme janvārī saistībā ar sezonālām izpārdošanām bija cenu kritumam apģērbiem un apaviem (samazinājums par 4,4%), kas kopējo patēriņa cenu līmeni attiecīgi samazināja par 0,25 procentpunktiem.

Janvārī turpinājās degvielas cenu kritums – par 3,0 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Cenu kritums bija līdzīgs gan dīzeļdegvielai, gan benzīnam, un to galvenokārt noteica naftas cenu samazinājums iepriekšējā gada nogalē, kura ietekme uz degvielas mazumtirdzniecības cenām parasti izpaužas ar zināmu laika nobīdi.

Savukārt pasaules naftas tirgū janvārī cenas kopumā strauji pieauga, kas norāda uz iespējamu spiediena palielināšanos uz degvielas cenām turpmākajos mēnešos. *Brent* naftas vidējā mēneša cena, salīdzinot ar decembri, palielinājās par aptuveni 5 %, bet mēneša beigās tā bija par 16 % augstāka nekā decembra izskaņā. Cenu dinamiku janvārī galvenokārt noteica pieaugošie ģeopolitiskie riski un īslaicīgi piedāvājuma traucējumi, kas uz laiku aizēnoja bažas par globālu naftas piedāvājuma pārpalikumu. Mēneša sākumā naftas cenas vēl saglabājās zema augstā piedāvājuma, sezonāli vājāka pieprasījuma un prognozētā tirgus pārpalikuma dēļ. Tomēr jau mēneša pirmajā pusē cenas strauji pieauga, saasinoties spriedzei Tuvajos Austrumos un pieaugot bažām par iespējamiem piegāžu traucējumiem, īpaši kuģošanas drošību Hormuza šaurumā. Papildu atbalstu cenām sniedza arī politiskā nestabilitāte Venecuēlā, stingrākas sankcijas pret Krievijas naftas eksportu un ražošanas pārtraukumi Kazahstānā. Mēneša beigās naftas cenas turpināja pieaugt, pastiprinoties bažām par iespējamiem naftas piegāžu traucējumiem ASV un Irānas attiecību saasināšanās, militārās klātbūtnes pieauguma reģionā un nenoteiktības par konflikta tālāku attīstību dēļ. Šie faktori uzturēja paaugstinātu riska novērtējumu tirgū, un *Brent* naftas cena mēneša noslēgumā sasniedza augstāko līmeni vairāku mēnešu laikā, neraugoties uz joprojām pastāvošām bažām par piedāvājuma pārpalikumu gada griezumā.

Pakalpojumu cenas janvārī kopumā samazinājās vidēji par 0,8 %, kas kopējo cenu līmeni samazināja par 0,2 procentpunktiem. Lielāko samazinošo ietekmi janvārī radīja pasažieru aviopārvadājumu cenu kritums pēc svētku perioda, zemāka pieprasījuma un plašu akciju dēļ. Papildu samazinājumu veicināja izmitināšanas un komplekso atpūtas pakalpojumu cenu kritums, mazinoties ceļošanas aktivitātei pēc gada nogales. Savukārt vislielāko palielinošo ietekmi uz kopējo cenu līmeni atstāja ar mājokli saistīto pakalpojumu sadārdzināšanās – mājokļa apsaimniekošanas maksas un atkritumu savākšanas pakalpojumu cenu kāpums. Atkritumu savākšanas pakalpojumu sadārdzinājumu galvenokārt noteica dabas resursu nodokļa likmes palielināšana par atkritumu apglabāšanu poligonos.

Būtiska ietekme bija arī ambulatoro aprūpes pakalpojumu cenu pieaugumam, ko noteica zobārstniecības un ambulatoro ārstniecisko un rehabilitācijas pakalpojumu sadārdzināšanās.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2026. gada janvārī, salīdzinot ar iepriekšējā gada janvāri, patēriņa cenas pieauga par 2,9 %. Gada vidējā inflācija bija 3,7 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā noteiks energoresursu un pārtikas cenu svārstības globālajos tirgos, kā arī ģeopolitiskās norises un pasaules ekonomikas izaugsmes temps. Inflācijas līmeni Latvijā papildus ietekmēs piedāvājuma puses faktori – nodokļu un regulēto tarifu pārskatīšana, kā arī pieprasījuma puse, ko veicinās atalgojuma kāpums, palielinot iedzīvotāju pirktspēju. 2026. gadā kopumā vidējā gada inflācija sagaidāma 2,5-3% robežās.